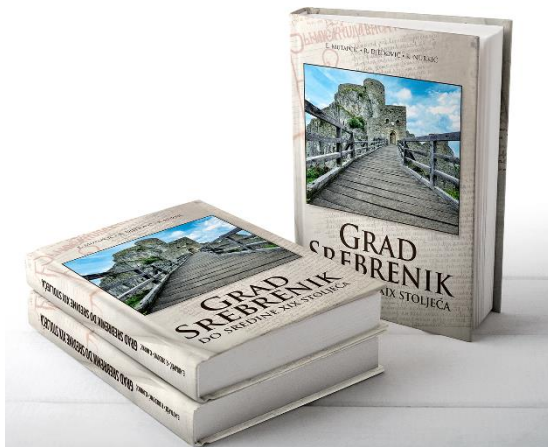

Mensur SMAJLOVIĆ, prof.

*Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa
TK*

**E. MUTAPČIĆ, R. DJEDOVIĆ, K. NURKIĆ, GRAD SREBRENİK DO
SREDINE XIX STOLJEĆA,
ZAVOD ZA ZAŠTITU I KORIŠTENJE KULTURNO-HISTORIJSKOG
I PRIRODNOG NASLIJEĐA TK, TUZLA, 2019.**

Knjiga je iz štampe izašla 2019. godine. Izdavač ove knjige je Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK. Recenziju potpisuju: dr. Sc. Mithat Kozličić, red. prof. i dr. Sc. Enes Durmišević, red. prof. Napisana je na 392 str., ilustracija 24 cm, a štampana je u 500 primjeraka. Ova knjiga podijeljena je na četiri poglavlja, a govori o prošlosti

grada Srebrenika od najstarijih vremena, pa sve do kraja Osmanske uprave sa detaljnim popisom stanovništva grada Srebrenika 1850/51. godina.

Ovo historijsko djelo pruža jedan dobar uvid u izabrane teme o historiji i kulturno - historijskom naslijeđu grada Srebrenika. Autori ovoga djela, čitaocima su efikasno približili problematiku vezanu za prošlost ovog područja.

U prvom dijelu ove knjige (str. 11- 84.), *Srebrenik u srednjem vijeku*, prof. Edin Mutapčić nam govori o porijeklu i nazivu grada Srebrenika, kao i njegovom prvom spominjanju koje se veže za ugovor ban Stjepana II Kotoromanića sa Dubrovačkom republikom potpisan 15. februara 1333. godine u podgrađu ovog grada. Tom prilikom ban Bosanski ustupa Dubrovačkoj republici: Rat, Ston, Prevlaku, otoke oko Rata i sve što je između Prevlake i Lovišta uz godišnji dohodak od 500 pepera. U nastavku knjige, autor nam govori o prirodno

geografskim odlikama grada, ističući da se Srebrenik nalazi u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine, a područje općine obuhvata površinu od 247,94 km². Aproximativno rastojanje između najsjevernije i najjužnije tačke grada Srebrenika iznosi oko 20.2 km, dok udaljenost od najzapadnije i najistočnije tačke iznosi 21.6 km. Istočni dio gradskog područja zauzima planinu Majevicu i na ovoj planini nalazi se najviši vrh na području grada Srebrenika, Vrh Okresanica sa 815 metara nadmorske visine. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, na ovom području je živjelo 40. 896 stanovnika, dok je prema popisu iz 2013. godine broj povećan na 44.955 stanovnika.

Na kraju prvog dijela autor se dotiče Srebreničke banovine i govori o njenom nastanku, zatim nam daje informacije o gradovima koji su ulazili u njen sastav, ističući da su u početku Srebreničkoj banovini pripadali gradovi Teočak i Gradačac.

U drugom dijelu ove knjige (str. 95- 161), **SREBRENIK POD OSMANSKOM UPRAVOM (1520-1850)** autori Edin Mutapčić i Rusmir Djedović ističu da Osmansko osvajanje Bosne nije bilo jednostavno ni kratkotrajno. Objedinjavanje prostora pod sultanov suverenitet trajalo je više od 150 godina. Dolaskom pod vlast osmanlija, Srebrenik je u početku postao značajan centar za dalja osmanlijska osvajanja, također nam govore o prvim decenijama osmanske uprave, kao i o gubitku strateškog značaja navodeći dva događaja koji su imali ključnu ulogu da Srebrenik stagnira i izgubi na važnosti. Autori nam daju i opis starih naseljenih mjesta kao što su: Sladna, Babunovići, Špionica, Lušnica itd. Npr. Sladna se prvi put spominje 1533. godine, a korijen od koje je obrazovan ovaj naziv potiče od velikog broja slatkih izvora voda. Postoji i razmišljanje da je dobila ime od riječi slad-što asocira na značajni voćarski kraj. Prema popisu iz 1604. godine, Sladna ima ukupno 176 kuća , od toga muslimanskih 92 i nemuslimanskih 84 sa godišnjim prihodom od 21. 000 akči.

U trećem dijelu knjige (str. 167- 217), Naselja, familije i stanovništvo okoline Srebrenika sredinom XIX stoljeća, prof. Rusmir Djedović nam daje informacije o naseljima u okolini Srebrenika sredinom 19. stoljeća. Također nam daje opis sela, kao što su: Cage, Urža, Hrgovi, Huremi itd. Primjer selo Huremi nalazi se sjeveroistočno od Srebrenika u padinama gornjeg dijela doline Rijeke (iznad Donje Špionice). Sredinom 19. stoljeća naselje ima 13. kuća, 38. muškaraca, a ukupno oko 75. stanovnika. Od muškaraca je 13. sposobnih, 19. malodobnih, 5. starih i 1. vojnik. Kuća broj 1., prema popisu, je kuća Ramić Mumina, sina Mustafe, srednjeg rasta i sjede brade, rođenog 1800. godine. Prezimena sa brojem kuća u popisanoj naselju Huremi su sljedeća: Fejzić, Kurtić, Ramić, Hukanović, Mehmedbašić, Smajlović, Čaušević, Taletović, Hadžić,

Junusović, bez navedenog prezimena 1. Naselje Huremi 1879. godine ima 21 kuću i 122 stanovnika.

U posljednjem dijelu knjige (str. 219- 374), u tekstu: „*Detaljan popis stanovništva iz 1850./51.*“ mr. Kemal Nurkić ističe da je Bosna i Hercegovina u XIX stoljeću prošla kroz projekat modernizacije Osmanskog carstva. Prvi projekat je bio Tanzimat. Tanzimat u Bosni i Hercegovini nailazi na otpor i primjenjuje se izuzetno sporo, tako je samo za modernizaciju vojske bilo potrebno više od decenije. Antimodernizam kod muslimana i nacionalizam kod nemuslimana doveli su do toga da tanzimatske reforme u BiH daju samo djelimične rezultate. Osmanska država je u vrijeme vladavine Mahmuda II bila usmjerena na sačinjavanje novog sistema popisa stanovništva. Popis stanovništva korišteni su za utvrđivanje državne uprave i broja vojno sposobnih lica.

Mahmud II je 1829. godine donio odluku o prvom generalnom popisu stanovništva. Augusta 1850. godine, počeo je popis stanovništva u Bosanskom ejaletu. Određeni su službenici koji su imenovani od strane valije da popis stanovništva urade na cijelom prostoru. U kadilucima gdje popis nije bio dovršen, izdata je naredba da stanovništvo ne napušta svoje mjesto boravka. Za sprovedene promjene stanovništva bili su zaduženi imami i sveštenici. Na osnovu prijevoda popisnog deftera sa osmansko-turskog jezika Kemal Nurkić dao je detaljan prijevod Srebrenika i okoline. Naprimjer, selo Lisović broji 27 kuća i sve su muslimanske.

KUĆA broj 1.

1. Đogić Mehmed,-sin Mustafe, srednjeg rasta i sijede brade. Rođen 1800. godine;
2. Njegov sin- Ibrahim, srednjeg rasta i svijetlih brkova;
3. Njegov sin- Bego, malodoban. Rođen 1837. godine;
4. Njegov sin -Husejn, rođen 1840. godine;
5. Njegov sin- Hasan, rođen 1844. godine;
6. Njegov sin- Osman, rođen 1835. godine;
7. Njegov sin- Mehmed, rođen 1848. godine;

Knjiga autorskog tima Mutapčić, Djedović i Nurkić predstavlja značajno djelo kojim se istražuje i objašnjava važan segment prošlosti Srebrenika. Shodno tome, sasvim sigurno može da posluži kao polazna tačka za sva buduća historiografska i demografska istraživanja ovog područja.